

Úbytok kňazských povolání: „Udriem pastiera a stádo sa rozprácha...“

Jozef Domin

27. februára 2020 ✚ *História* ✚ *Cirkevná kríza*

Nové Turíce alebo bankrot?

Existuje a vždy existoval jeden závažný indikátor úpadku viery v katolíckej Cirkvi a tým je úbytok kňazských a rehoľných povolání. Je to vec natolko evidentná, že sa nedá zahovoriť a zabaliť do vaty bezobsažných fráz, na ktoré sme si museli zvykať počas desaťročí „progresívnej teológie“ z úst pokrokových pastierov. Títo pastieri nevedia ako reagovať na predložené štatistiky úbytku kňazských povolání, krčia ramenami alebo používajú desivú frázu: „veď to by prišlo tak či tak...“, čo je zaiste skvelý argument, použiteľný na všetky udalosti v dejinách, vrátane prvotného pádu Adama a Evy. Týmto argumentom sa však presúvame z územia katolíckeho učenia o slobodnej vôli človeka a jej dejinného vplyvu na územie orientálneho fatalizmu.

Nič by neprišlo „tak či tak“. Práve naopak: koncom 50. rokov vyzerala situácia pre katolícku Cirkev tak dobre, pokiaľ sa týka konverzií a kňazských povolání, že to bola jedna z príčin bezhraničného optimizmu časti katolíckeho kléru. Optimizmus 60-tych rokov očakával nebývalý rozmach Cirkvi, taký veľký, ktorý vysoko prekoná všetky parametre z prvej polovice 20. storočia! Tomuto sa verilo. Je na čase sa pozrieť pravde do očí a pozrieť sa na reálne štatistiky.

Zdroj: commons.wikimedia.org

Začiatok úpadku

Úpadok sa nezačal po roku 2000 či 1980, ale už v 60. rokoch. Hneď ako sa v roku 1965 za koncilovými otcami zavreli dvere, rozpútalo sa niečo, čo bolo ešte 10 rokov predtým nepredstaviteľné: masové vystupovanie kňazov z Cirkvi, odchody rehoľníkov a rehoľníčok z rádov, masová apostáza laikov. Celkový pokles bol taký okamžitý a prudký, taký protikladný k trendom z 50. rokov, ktoré, naopak, zaznamenávali neustály nárast konverzií na katolicizmus, že mnoho optimistov začalo spochybňovať svoj vlastný optimizmus.

Ak dnes pod tlakom faktov hovoria bývalí proroci „nových Turíc“ o trende, ktorý sa nedal zastaviť a prišiel by „aj tak“, potom je to v príkrom rozpore s tým, čo tvrdili a očakávali na začiatku 60-tych rokov. Ich

očakávania a služby boli diametrálne odlišné.

Štatistika: USA - náš vzor

Ak siahneme po štatistických údajoch, tak sa dozvieme smutné fakty. Dáta sa dajú načerpať z viacerých zdrojov. Ako prvý môžeme použiť publikáciu Index of Leading Catholic Indicators od Kennetha C. Jonesa z roku 2003. Podľa jeho údajov bol v USA v roku 1940 počet kňazov 33 912 a v roku 1960 ich bolo už 53 796.

Počet zotrvačne rástol do roku 1970, viď: https://en.wikipedia.org/wiki/Priest_shortage_in_the_Catholic_Church (na 58 632 v roku 1965 a 59 192 v roku 1970) Potom nastal úpadok.

Pritom nárast počtu kňazov medzi rokmi 1930 až 1950 bol o 87 %. Tento nárast budú možno liberálni katolíci vykladať ako dôsledok populačného rastu.

Vytriezvenie však príde okamžite: od roku 1965 do roku 2002 klesol počet kňazov v USA na 45 000, avšak, a to je dôležité – populácia katolíkov ďalej narastá, logicky by teda mal narastať aj počet kňazov, tak ako predtým. V roku 1965 pripadalo na 10 000 katolíkov 12,185 kňaza avšak v roku 2002 už len 7,1 kňaza, takže celkový pokles bol o 46 %!

Je nutné tiež pripomenúť, že neustále narastá priemerný vek kňazov, čo svedčí o tom, že silné ročníky pochádzajú práve z minulých desaťročí. Pritom nesmieme zabúdať na jednu zásadnú vec: všetky čísla musíme posudzovať s prihliadnutím na fakt rastu populácie a to aj katolíckej. Čiže porovnávame aké množstvo kňazov dokáže populácia vygenerovať vzhľadom na svoj počet. To je indikátor formácie a šírenia viery.

To, že prudký úbytok kňazov sa týka len Západu je zavádzajúce, aj celosvetovo je stav kňazov v podstate len konštantný, resp. mierne klesol oproti roku 1970 <http://cara.georgetown.edu/frequently-requested-church-statistics/>, avšak stav svetovej populácie a aj katolíckej sa oproti roku 1960 zvýšil viac ako dvojnásobne – z 3 miliárd v roku 1959 na 7, 59 miliardy v roku 2019.

Ak by trend zotrval na parametroch roku 1960, tak by napr. v USA musel byť počet kňazov cca 80 000, pretože oproti roku 1960 sa populácia USA takmer zdvojnásobila a navyše silne obohatila o hispánsky, čiže katolícky element (celková populácia USA – 180, 7 miliónov v roku 1960 a 332 miliónov v roku 2019).

Výsledok? V roku 2018 bolo v USA 36 580 kňazov, čiže cca o 20 000 menej ako v roku 1965. Pritom stúpol počet katolíkov na 68,7 milióna (49,7 v roku 1970). Majú však menej kňazských povolání ako v roku 1965. Navyše ani jasanie nad nárastom počtu katolíkov nie je adekvátne, pretože určite klesá ich kvalita: v roku 1970 navštevovalo katolícke školy 21,95 milióna žiakov a v roku 2018 už len 12,028 milióna žiakov a to napriek nárastu počtu katolíkov! <https://cara.georgetown.edu/frequently-requested-church-statistics/>

Pokles seminaristov sa ukázal byť tak radikálny a tak spätý s rokom 1965, že to až šokuje. V roku 1945 bolo v USA 21 523 seminaristov a v roku 1960 už 39 896. Od roku 1965 do roku 2002 klesol počet všetkých seminaristov v USA na neuveriteľných 4700. Je to pokles o 90 %!

Počet seminárov? V roku 1945 ich bolo 258 a v roku 1960 ich bolo 429. V roku 2000 už len 200. Rehoľníci? V roku 1945 ich bolo 6594, v roku 1960 už 10 473 a v roku 2002 už len 5700. A populácia v USA ďalej rastie...

Dáta by sa dali ďalej hromadiť, ale musíme sa venovať aj iným lokalitám než sú USA. Dodajme len účasť na sv. omši v nedeľu: v roku 1958 chodilo na sv. omšu 74 % katolíkov a dnes už len 26,2 %.

Kruté čísla sa nedajú oklamať. P. Louis Bouyer pod tlakom faktov konštatoval už v roku 1970: „Pokiaľ nie sme slepí, tak musíme otvorene vyhlásiť, že to, čo vidíme, vyzerá skôr ako urýchlený rozklad katolicizmu, než očakávaná regenerácia.“

Zdroj: commons.wikimedia.org

Európa

Pozrime sa na situáciu v európskych či juhoamerických krajinách a potom na celosvetovú štatistiku.

Napríklad v Rakúsku klesol počet katolíkov oproti roku 1960 o 13 % a len v roku 2010 opustilo Cirkev 83 000 veriacich. Dnes sa hlási ku katolíckej Cirkvi 64 % obyvateľstva (samozrejme nie všetko praktizujúci katolíci). Počet kňazov klesol o plných 26 %.

Ešte desivejšie sú štatistiky z Holandska. V období po roku 1945 bolo v Holandsku svätených v priemere 400 kňazov ročne, v roku 2002 to bolo 30, a to ešte dobové komentáre hovorili o náraste.

<https://rcmonitor.cz/evropa/290-holandsko-knezska-povolani-na-mirnem-vzestupu>

Tieto komentáre o „náraste“, ktoré často vídame v oficiálnych cirkevných dokumentoch väčšinou vôbec neuvádzajú, od akého dátumu tento „nárast“ počítajú. Väčšinou sa jedná o odrazenie sa od úplného dna a aj to často len dočasné či jednorazové. Navyše tieto štatistiky vôbec nezohľadňujú celkový nárast populácie, takže v prepočte na zvyšujúci sa počet obyvateľstva a aj katolíkov (celkový počet katolíkov, nie percentuálne zastúpenie v obyvateľstve) je počet kňazov ešte katastrofálnejší.

Francúzsko, táto „prvorodená dcéra Cirkvi“ ako bolo kedysi nazývané kvôli katolíckemu krstu merovejského kráľa Chlodovecha, sa potáca k priepasti. Pred rokom 1960 bolo ročne v priemere vysvätených 1000 kňazov a tento počet klesol v roku 1971 na 246. V roku 1948 bolo vo Francúzsku 48 000 kňazov a v roku 2011 už len 14 000, pričom populácia výrazne narástla. Vysvätených bolo v roku 2011 len 109 kňazov avšak z toho bolo 77 diakonov, čiže zostáva 32 kňazov.

Z toho však 11 patrilo k tradicionalistickému Kňazskému bratstvu sv. Pia X., ktoré slúži len tradičnú liturgiu. Štatistika ďalej hovorí o ďalších tradicionalistických vysvätených kňazoch, ktorých nešpecifikuje, takže môžeme predpokladať, že kňazov slúžiacich sv. omšu podľa misála z roku 1970 bolo vysvätených len tých 15 (!) z celého Francúzska (čo je zúfalo menej ako napr. počet kňazov vysvätených na malom Slovensku alebo v Poľsku), zmieňovaných ako členov nových komunít. V porovnaní s číslom 1000 ročne z roku 1960 to znie

dokonale apokalypticky a ostro to kontrastuje s víziou „nových Turíc“.

<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=14758>

O Nemecku je lepšie možno ani nepísať. V roku 2011 tam dosiahol pokles počtu kňazov rátaný od roku 1991 až 23 %. (<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=15098>)

Ak však porovnávame dáta oproti roku 1960, tak sú štatistiky ešte horšie. Napr. počet pokrstených katolíkov bol 473 226 v roku 1960, ale v roku 2010 to bolo už len 170 339. Že populácia narástla, to už zrejme netreba zdôrazňovať.

https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/Zahlen%20und%20Fakten/Kirchliche%20Statistik/Allgemein_-_Zahlen_und_Fakten/Zahlen-Fakten10-11-eng.pdf

Táto ročenka z roku 2010/2011, ktorá uvádza počty v tabuľkách od roku 1960, však pri poklese počtu kňazov uvádza len dátum 1990. Musíme hľadať inde.

V knihe Recent Social Trends in West Germany 1960 – 1990 sa dočítame na s. 291, že počet novovysvätených kňazov klesol z 473 v roku 1965 na 165 v roku 1977, čo je približne na tretinu. V knihe The Social Significance of Religion in the Englarged Europe sa nakoniec, na strane 235, dozvieme, že v roku 1969 bolo v Nemecku 27 066 kňazov a v roku 2009 už len 17 418 kňazov. A ešte jedno číslo: v roku 1910 bolo v Nemecku 16, 580 miliónov katolíkov a do roku 1960 už 25,7 miliónov, čiže Cirkev evidentne rástla, nestagnovala. V roku 2011 to bolo už len 24,6 miliónov, čiže pokles ešte aj oproti roku 1960.

https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/Zahlen%20und%20Fakten/Kirchliche%20Statistik/Allgemein_-_Zahlen_und_Fakten/Zahlen-Fakten10-11-eng.pdf

Ani obyvatelia strednej Európy by však nemali predčasne jasať. Ich pýcha, s ktorou sa utešujú, že rozklad je len na Západe, rýchlo splasne, keď si porovnajú dáta. Počet kňazov na Slovensku je na prvý pohľad veľmi sľubný a stabilizovaný, avšak pohľad na počet novokňazov po roku 2010 dáva tušiť budúcnosť. Klesol z počtu okolo 150 ročne v druhej polovici 90. rokov na slabých 50 v súčasnosti, teda o dve tretiny za cca 20 rokov. Ak si dáme do súvislosti fakt pádu komunizmu, dlhoročne odkladané povolania, tak nárast v 90. rokoch je toho logickým výsledkom. Zatváranie seminárov je zase realitou konca posledného desaťročia.

Stav za posledné desaťročie

Úpadok vo svete, už aj tak dosť veľký, pokračoval aj v poslednom desaťročí. To znamená, že už aj tak kritická situácia sa ďalej zhoršuje. V roku 2009 bolo celosvetovo 408 000 kňazov a oficiálna štatistika tvrdila, že „po dvoch desaťročiach úpadku“ začal stav „mierne narastať“. Lenže úpadok sa k roku 2009 dal rátať evidentne na 4 desaťročia, takže merať čísla úpadku od roku 1989 je krajne zavádzajúce.

Ak sa celosvetová populácia katolíkov približne zdvojnásobila (z 653,6 milióna v roku 1970 na 1,31 miliardy v roku 2017), tak by mal byť počet kňazov približne dvojnásobný. Odhadnime ho na zaokrúhlených 800 000, ak by pretrval trend, ktorý bol pred rokom 1960.

Avšak počet kňazov, aj keď dopĺňaný povolaniami z tzv. tretieho sveta, ešte klesol oproti stavu z roku 1970. Čiže reálne je celosvetovo na veľkosť katolíckej populácie o 50 % menej kňazských povolaní ako v roku 1970.

Pozrime sa ešte na stav v roku 2019. Oficiálne čísla teraz hovoria, že len medzi rokmi 2017 a 2019 sa počet kňazov znížil celosvetovo o 87 000. Čiže z čísla v roku 2017 môžeme odrátať ďalšie množstvo a to aj napriek tomu, že sme boli po minulé desaťročia ubezpečovaní, že sa podarilo zastaviť pokles kňazov. V skutočnosti sa pokles nezastavil. Len sa neustále manipuluje s dátumom, od ktorého je pokles meraný (väčšinou nejaký dátum so silne krízovým číslom), uvádzajú sa počty v celých číslach, čím sa navodzuje dojem skôr stagnácie ako poklesu, pričom sa nezohľadňuje narastanie katolíckej populácie, vzhľadom ku ktorému je teda stav kňazov v pomere nižší ako predtým.

Stav povolání mimo euro-americkú kultúrnu oblasť je v ostrom rozpore s tvrdeniami a očakávaniami po roku 1990, keď sa oficiálne hovorilo, že úbytok kňazov sa týka len Európy a Severnej Ameriky a že v tzv. „treťom svete“ je povolání dostatok. Táto bublina očividne splasla a hľadáme pravdu do tváre: počet kňazov klesá celosvetovo a žiadne povolania z tretieho sveta tento trend nezastavili. Chyba teda bude niekde inde než v geografii a etnickom zázemí. Zdá sa, že liberálna, modernistická a pokroková viera už nie je atraktívna ani pre domorodcov v Ázii a Afrike.

Aby tieto desivé čísla zľahčil, hovorí Vatikán napr. o „osobách angažovaných v apoštoláte“, ktoré zaznamenali nárast o 0,5 %. Pod týmto pojmom si však môžeme predstaviť kohokoľvek: od animátorov na tzv. „strečkách“ až po tetu kostolníčku. Nikto presne nešpecifikoval, o koho sa jedná. Jedná sa pravdepodobne o katolíckych laikov, ktorých počet rastie tak či tak, aj keď skôr biologickou než evanjelizačnou cestou. A to práve tak ako počet kňazov klesá. Problém s týmto množením narodených katolíkov je však ten, že ak sa niekto narodí ako katolíkom a rodičia ho dajú pokrstiť, tak to ešte neznamená, že katolíkom aj zostane. <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=29083>

Navyše: stav katolíkov síce celosvetovo stagnuje na čísle 18 %, ale prudko klesá v Európe, kolíske Cirkvi. Povolania z Ázie a Afriky síce dopĺňajú stav tak, že môže stagnovať, či klesať len mierne, avšak či môžeme hovoriť kvalitatívne o adekvátnej náhrade je, vzhľadom na prežívajúce prvky pôvodných kultov, otázne. V Európe a Amerike je stav nasledovný:

- v roku 1910 tvorili katolíci 44 % obyvateľov Európy a v roku 2010 už len 35 %
- v Latinskej Amerike to bolo v roku 1910 90 % a v roku 2010 už len 72 %
- pokles nastal aj v strednej a severovýchodnej Afrike z 3 na 2 %
- nárast v Ázii o 2 % je zanedbateľný
- nárast v severnej Amerike o 10 % sa dá vysvetliť presunom Hispáncov z juhu na sever, nie konverziami medzi autochtónnym obyvateľstvom
- jediný nárast je pozorovateľný v subsaharskej Afrike – o 20 %

See the Change in Catholic Population Around the World

V skutočnosti je podiel katolíckeho obyvateľstva v celosvetovej populácii konštantný, nerastie, ako pred rokom 1960. To znamená, že noví katolíci sa väčšinou rodia. Konvertitov celosvetovo ubúda.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/ubytok-knazskych-povolani-udriem-pastiera-a-stado-sa-rozprchne/>